

Fleta e punës për nxënësit 5.2

Pyetje themelore që duhet të merren parasysh në projektimin institucional

Kur hartoni një kuadër rregullash, ju bëni disa zgjedhje bazë. Ju vendosni për modelin e qeverisjes (vendimmarrjes) që preferoni dhe për pronarin e peshqëve që janë kapur. Ju mund të krijoni kombinime të ndryshme me këto forma bazë dhe të arrini në zgjidhje shumë të ndryshme.

	Qeverisja	Hierarkia (autoritet shtetëror)	Rrjeti bashkëpunëtorëve
Prona			
Prona private			
Prona publike			

Seksionet e mëposhtme japin më shumë informacion për opsionet e ndryshme.

1. Zgjedhja e një modeli të qeverisjes

Agjenti kyç	Shteti	Rrjetet lokale
Konceptet kyç	Pushteti dhe autoriteti	Marrëdhëniet personale, komunikim dhe interesat e përbashkëta
Projekto parimet e kornizës	Hierarkia (kokë poshtë)	Partneriteti (në nivelin e syve)
Fuqitë	Paqja dhe Siguria Ligjet e lejojnë qartësisht ose ndalojnë se si sillen njerëzit Ligjet mund të zbatohen në se nuk thyen	Ekspertizë e lartë dhe fleksibilitet në zgjidhjen e problemeve dhe duke i shërbyer interesave të njerëzve Liria për të improvizuar dhe reaguar shpejt
Dobësitë dhe rreziqet	Rreziku i abuzimit me pushtetin Mungesa e fleksibilitetit Stimuj të dobët për iniciativën personale	"Lojtarët e vetos" mund të bllokojnë vendimet Rregullat janë të vështira për t'i zbatuar në qoftë se ata thyen
Kompensimi	Demokracia dhe të drejtat e njeriut Sundimi i ligjit Kontrollet dhe balancat në kushtetutë	Sanksione morale Kultura e përgjegjësisë

2. Çështja e pronës: kush është pronari i peshkut të kapur?

Dy opsione themelore dhe disa kritere për të menduar rreth:

	Prona private	Prona publike
Rregullat e pronësisë	Çdo peshkatar zotëron atë që kap Ai mund ta përdorë peshkun e kapur si të dojë	Çdo peshkatar e dorëzon peshkun e kapur në një përfaqësues publik Peshqit shpërndahen tek anëtarët e komunitetit
Stimulues për peshkatarët		
Efekti në prodhim total të peshkut		
Efekti në rezervat e peshkut		

3. Pyetje të tjera për të marrë parasysh kur projektojmë institucionet

- A doni të përcaktoni një objektivi që duhet të arrihet?
- Kush e ka fuqinë për të marrë vendime?
- A doni mjete për të siguruar zbatimin e rregullave?
- A ekziston rreziku i abuzimit me pushtetin?